

Kungligt besök vid Långe Jan

Torbjörn Mattsson

Flytten till Ölands södra udde

Farfars tid på "udden" började år 1925 efter ett antal år ute på den konstgjorda ön "Dämman" i Kalmarsund. Efter en lite äventyrlig sjöresa genom ett blåsigt Kalmarsund ombord på ett segelfartyg, anlände han tillsammans med sin familj till Grönhögens hamn nere på sydvästra Öland. De hade seglat från Svartö uppe på småländskusten.

Från Grönhögen bar det av med häst och vagn med hela flyttlasset ned den sista biten till södra udden. Farfar hade t.o.m. ett lass småländsk ved med sig till sin nya tjänstgöringsplats.

Familjen

Gustaf Mattssons familj bestod vid den här tiden av hans hustru Gerda Linnea och sönerna Alf och Börje. Min pappa Arne och min faster Fia skulle senare födas och växa upp på fyrplatsen. Farfar skulle komma att stanna på Ölands södra udde fram till år 1957. Han var då 60 år gammal.

Det fanns en liten ladugård på fyrplatsen där man hade ko, gris och också

En liten berättelse om min farfar, 1:e fyrvaktaren Gustaf Mattias Mattsson, och hans tjänstgörings-tid på Ölands södra udde.

Gustaf föddes 1897 i Kalmar och dog 1972 i Torslunda. Han förblev fyren Långe Jan trogen i 32 år, 1925-1957.

en liten häst. Det var ju bra att dryga ut fyrvaktarlönen med lite mjölk och fläsk. På fritiden fiskade man och jagade sjöfågel till husbehov.

Fågelstationen

År 1946 stod en fågelstation färdig vid udden. Den var Sveriges första i sitt slag. Många ornitologer, däribland en del riksbekanta såsom Erik Rosenberg och Gunnar Svärdson har besökt udden och skådat fågel.

Fyrvaktarfamiljen Mattsson, stående Alf och mamma Gerda, sittande Börje, Arne, pappa Gustaf och Fia.

Från vänster Gustaf Mattsson, Sten Krall med sonen Lars Martin och konung Gustaf VI Adolf.

Min farfar var känd för att gästvänligt ta emot dessa herrar och inhysa dem på vindsrummet i tjänstebostaden. Farfar står omnämnd med eller utan fotografi i flera böcker jag läst om Ölands södra udde. Det känns väldigt roligt tycker jag att han blev uppmärksammasad.

Kungligt besök och andra händelser

Ibland kunde kungligheter komma på tillfälligt besök på fyrplatsen. Gustaf V reste gärna med sällskap ned och jagade vid udden. Traktens ungdomar, däribland min pappa Arne, fick då ibland gå i drevet och skrämna fram viltet åt kungen och hans jaktkamrater.

Vid ett annat tillfälle kom kung Gustaf VI Adolf på besök. Detta är avbildat på ett fotografi från tillfället. Farfar då 1:e fyrvaktare och hans kollega fyrvaktare Sten Krall står uppsträckta i Lotsverkets tjänsteuniformer på fyrgården tillsammans med kungen. På gården växte det då tre kraftiga rönnar. Alla tre är numera nedblåsta.

Min farfar var den förste på Ölands södra udde som skaffade sig bil. Tyvärr

minns jag inte vilket år det var och inte heller vilket märke.

Min faster Fia (Asta) är det enda av de fyra syskonen som faktiskt föddes på själva fyrplatsen i en av tjänstebostäderna. Året var 1926. Min pappa Arne föddes år 1927 men då på Kalmar BB. Han var yngst i syskonskaran.

Avböjd befördran

Farfar blev erbjuden en befördran till fyrmästare vid en annan ölandsfyr, men han avböjde vänligen detta med motiveringen att han trivdes så bra vid södra udden och dessutom skulle fyrmästarlönen inte bli särskilt mycket högre.

Inför pensioneringen köpte farmor och farfar ett hus i Färjestaden där de tillbringade en lugn och skön ålderdom. Farfar avled vid 75 års ålder år 1972 och farmor Gerda dog vid 82 års ålder år 1982. De har sin sista vila på Torslunda kyrkogård i närheten av Färjestaden.

Min faster Fia Hessborg är det enda nu levande av min farfars fyra barn. Hon blir 90 år 2016 om hon får leva. Hon är numera bosatt i Färjestaden.